



## Sanja Tatalović Vorkapić **KAKO BEZ SUZA U DJEČJI VRTIĆ I OSNOVNU ŠKOLU?**

Podrška socijalno-emocionalnoj  
dobrobiti djece tijekom prijelaza i  
prilagodbe  
Psihologija dobrobiti djece vol. 2.

Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet  
u Rijeci i Grad Rijeka, 2021.

U izdanju Učiteljskog fakulteta u Rijeci i Grada Rijeke objavljena je e-knjiga „KAKO BEZ SUZA U DJEČJI VRTIĆ I OSNOVNU ŠKOLU? Podrška socijalno-emocionalnoj dobrobiti djece tijekom prijelaza i prilagodbe – Psihologija dobrobiti djece vol. 2“ autorice izv. prof. dr. sc. Sanje Tatalović Vorkapić. Knjiga je svojevrsna nadogradnja monografije „Psihologija privrženosti i prilagodba u dječjem vrtiću – Psihologija dobrobiti djece vol. 1, koju je 2020. godine uredila, također, izv. prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić.

Knjiga je nastala kao završnica dvogodišnjeg projekta „Kako bez suza u dječji vrtić i osnovnu školu? – Podrška socijalno-emocionalnoj dobrobiti djece tijekom prijelaza i prilagodbe“ koji je ostvaren u sklopu programskog pravca „27 susjedstva – susjedstvo Kampus“ projekta Rijeka 2020 – Europska prijestolnica kulture čija je voditeljica i autorica knjige, zajedno sa suradnicama iz akademske zajednice, ali i iz prakse, iz Osnovne škole Trsat te iz Dječjeg vrtića More. Projekt se nadovezuje na znanstveni projekt: ”Dobrobit djece u prijelaznim životnim periodima: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela” (uniri-drustv-18-11) u kojem se na znanstveni način provjeravaju svi značajni korelati prijelaza i prilagodbe. Projekt ili njegovi dijelovi prezentirani su na više stručnih skupova i znanstvenih konferencija.

Glavni cilj ovog, stručnog, projekta bio je pružiti podršku socijalno-emocionalnoj dobrobiti djece tijekom prijelaza i prilagodbe kroz različite znanstveno-stručne aktivnosti namijenjene djeci rane i predškolske dobi i njihovim roditeljima uz pru-

žanje stručne podrške odgajateljima i učiteljima čime se nastojalo ojačati njihove postojeće kompetencije tijekom prijelaza i prilagodbe u odnosu na razvoj privrženosti. Autorica je nastojala povezati članove akademske zajednice i stručnjake te kreirati kvalitetne okvire za pružanje podrške djeci, roditeljima, odgojiteljima i učiteljima tijekom tranzicija djece iz obitelji u dječji vrtić ili iz dječjeg vrtića u osnovnu školu, ali i okvire za što kvalitetniju prilagodbu djece u dječjem vrtiću i osnovnoj školi.

E-knjiga detaljno opisuje projekt, daje pregled znanstveno utemeljene teorijske pozadine projektne ideje i sve njegove aktivnosti tijekom 2019. i 2020. godine. Započinje uvodnim riječima voditeljice projekta i projektnih partnerica, ravnateljice Dječjeg vrtića More i Osnovne škole Trsat koje naglašavaju važnost kontinuiranog povezivanja teorije i prakse. Osim djelatnika iz dječjeg vrtića i osnovne škole projektu se priključilo nekoliko profesorica s Učiteljskog fakulteta u Rijeci te studenti, kroz rad na kolegijima, ali i kroz volonterski angažman što je projektu dalo još jednu dodatnu društvenu vrijednost.

U drugom poglavlju opisuje se sama ideja projekta, njezini ciljevi i planirane aktivnosti. Na osnovi ciljeva projektom je planirano i realizirano osnaživanje kompetencija odgajatelja i učitelja u radu s djecom tijekom prijelaznih razdoblja u odnosu na razvoj privrženosti kod djece i njihovu socijalno-emocionalnu dobrobit te unapređenje komunikacije i suradnje između odgajatelja i učitelja kroz stručne skupove, direktne aktivnosti u školi i vrtiću te kroz ovu knjigu.

U projekt su bili uključeni i roditelji koje su nastojali upoznati sa suvremenim znanstveno-stručnim podacima iz područja dobrobiti djece te razvijati njihov senzibilitet prema potrebama djece u odnosu na prijelazna razdoblja. To su direktno činili na manifestaciji "Rijeka psihologije" 2020. godine kada su voditeljica projekta, pedagoginja OŠ Trsat i psihologinja DV More održale interaktivno predavanje "Podrška roditeljima tijekom prijelaza i prilagodbe u dječjem vrtiću i osnovnoj školi". Uloga roditelja pri prijelazu i prilagodbi je iznimno važna te je važno da budu usklađeni i iskordinirani s djelatnicima vrtića, odnosno škole.

Projektom se nastojalo osnaživati socijalno-emocionalni razvoj te ukupnu psihološku dobrobit djece i stvarati primjerene uvjete za socijalno-emocionalni razvoj djece koja su upisala predškolu što su direktno ostvarivali nizom aktivnosti koje su u vrtiću provodili studenti i koje su detaljno opisane u knjizi da ih svatko može provesti u svojim kontekstima, a indirektno kroz stručne skupove i ovu knjigu.

Krajnji je cilj projekta bio omogućiti pristup suvremenim znanstveno-stručnim spoznajama odgojno-obrazovnim ustanovama, roditeljima i djeci za koji smatraju da će pozitivno djelovati na kvalitetu života obitelji i mentalno zdravlje djece i daljni razvoj povezivanja tri temeljne institucije djetetova života: obitelj, vrtić i škola. Krajnji je cilj prvenstveno ostvaren izdavanjem ove e-knjige, sudjelovanjem u stručnim

i znanstvenim skupovima te uključivanjem studenata, teoretičara i praktičara u sam projekt.

U znanstveno utemeljenoj teorijskoj pozadini projekta autorica daje pregled značajnih razlika između naoko sličnih termina kao što su socijalno-emocionalni razvoj djece, socijalno-emocionalno učenje i socijalno-emocionalna dobrobit. Naglašava složenu i višestruku perspektivu dobrobiti djece i raščlanjuje ih na biti dobro i postati dobro. Detaljno definira pojmove kao što su: prijelazna razdoblja i prilagodbe. Projekt je “produžena ruka” projekta ”Dobrobit djece u prijelaznim životnim periodima: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela” (uniri-drustv-18-11) pa se u teorijskom dijelu opisuje Ekološko-dinamički model tranzicije koji promatra razvoj djeteta u kontekstu interakcija djeteta sa svojom okolinom i ističe složenost prijelaza i prilagodbe zbog interakcija jednako važnih intrapersonalnih i interpersonalnih čimbenika na dijete u određenom vremenskom periodu. Kako su svi čimbenici, konteksti i njihovi međudodnosi jednako važni, rasvjetljava činjenicu zašto u praksi postoji toliko različitih postupaka tijekom tranzicije i prilagodbe djece na vrtić i školu. Tome doprinosi i nedostatak jasnih smjernica i postupaka što je pak rezultat i nedostatka istraživanja u tom području što ovoj knjizi daje još više na važnosti.

U trećem poglavlju pod nazivom “Program pružanja podrške socijalno-emocionalnoj dobrobiti djece predškolske dobi” detaljno su opisane aktivnosti programa koje su se provodile u vrtiću te studenti, profesori i suradnici iz Dječjeg vrtića koji su aktivnosti provodili. Naveden je i didaktički materijal koji su koristili pri boravku u vrtiću te popis svih slikovnica sa sadržajem prijelaza iz dječjeg vrtića u školu, kao i slikovnice vezane za različite emocije i socijalne vještine. Sve su aktivnosti pomno dokumentirane, reflektirane i evaluirane što knjizi daje na još većoj konkretnosti i mogućnosti provedbe predloženih aktivnosti u praksi.

Osim direktnih aktivnosti u vrtiću provedene su i aktivnosti širenja ideja na širu stručnu zajednicu koje su detaljno opisane u četvrtom, petom i šestom poglavlju, a odnose se na sudjelovanje u manifestaciji Rijeka psihologije 2019. i 2020. godine te stručni skup namjenjen odgajateljima, učiteljima i stručnim suradnicima na kojem su povezali članove akademske zajednice u uvodnim izlaganjima i praktičare, voditeljice radionica. Na Rijeci psihologije 2019. godine autorica i suradnice predstavile su jedan širok, znanstveno utemeljen pristup temeljen na recentnoj literaturi i nizom primjera dobrih praksi. Nakon toga su uslijedile radionice s prisutnim praktičarima iz vrtića i škole koji su raspravljali o svojoj percepciji djeteta pred polazak u osnovnu školu, o vlastitim iskustvima i praksama vezanim uz prilagodbu djece na vrtić i školu i suradnju tijekom prijelaza te na moguće načine poticanja kvalitetenije suradnje, partnerstva pri prijelazu između vrtića i škole. Na Rijeci psihologije 2020. godine

voditeljica projekta i stručne suradnice navedene škole i vrtića usmjerile su se na roditelje i njima važnu podršku tijekom prijelaza i prilagodbe na vrtić i školu.

U sedmom poglavlju opisano je kako su temu prijelaza i prilagodbe propitivali i kroz umjetnost iz čega je proizašla dramska predstava za djecu i roditelje "Škola je fora, a ne noćna mora". Predstavu su realizirale studentice diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje pod mentorstvom doc. dr. sc. Anite Rončević i izv. prof. dr. sc. Mirne Marić.

U knjizi je opisana i namjera zaokruživanja projekta istraživanjem socijalno-emocionalne dobrobiti djece rane dobi u jaslicama (osmo poglavlje), aktivnostima hospitacije studenata u jasličkim skupinama i zapažanjima o ponašanjima djece, razgovorima s odgajateljima i roditeljima, što se zbog stupanja na snagu epidemioloških mjera nije uspjelo provesti i ostavljeno je za neku drugu priliku, za neki drugi projekt.

Premda tematiku prijelaza i prilagodbe u dječjem vrtiću i osnovnoj školi obrađuje na visokoj razini profesionalnosti i stručnosti, knjiga se lako čita i dostupna je svima u otvorenom pristupu online izdanja. Velika kvaliteta ove knjige je što je ona rezultat sinergije i bogate suradnje članova akademske zajednice i praktičara. Kroz niz osvrtata aktivnih sudionika vidljiva je njihova intrinzična motivacija, želja za suradnjom i zadovoljstvo sudjelovanjem u projektnim aktivnostima te su svi pokazali interes prema temi i ukazali na problem njezine premale zastupljenosti u znanstvenom i stručnom diskursu. Dodatna vrijednost ovog izdanja je i u tome što obrađuje jednu nepravedno zanemarenu temu u našoj zemlji te spada u rijetke naslove iz područja tematike prijelaza i prilagodbe u dječjem vrtiću i osnovnoj školi. Ovaj projekt je dao veliki doprinos ovoj temi, kroz širok teorijski okvir, ali i kroz primjere konkretnih aktivnosti koje bi mogle poslužiti visokoškolskim profesorima, praktičarima i studentima te pruža kvalitetan temelj za daljnja istraživanja, promišljanja, unapređenja ove teme i problematike s ciljem ostvarenja najviše razine dobrobiti djece.

Doris Velan  
Dječji vrtić „Olga Ban“ Pazin